

TELEGRAFUL ROMAN.

Apare Marția, Joia și Sâmbăta.

ABONAMENTUL:

Pentru Sibiu pe an 14 C., 6 luni 7 C., 3 luni 3 C. 50 fil.
Pentru monarhie pe an 16 C., 6 luni 8 C., 3 luni 4 C.
Pentru străinătate pe an 24 C., 6 luni 12 C., 3 luni 6 C.

Abonamentele și inserțiunile

să se adreseze Administrației tipografiei arhid., Sibiu, str. măcelarilor 45.

Correspondențele

să se adreseze Redacției „Telegrafului Român”, str. măcelarilor Nr. 45.
Epistole nefrancate se refuză. Articoli nepublicați nu se înapoiază.

INSERTIUNILE:

Pentru odată 14 fil., — de douăori 24 fil., — de trei ori 30 fil.
rândul cu litere garmond.

Audiența contelui Héderváry.

Prim-ministrul nostru, contele Khuen-Héderváry, a fost primit Marți, la orele 10 în lungă audiență la palat, în Viena. A comunicat Maiestății Sale dorințele exprimate din anumite părți, că ar fi mai bine să se retragă actualul guvern și să facă loc unui guvern prezidat de contele Tisza, care ar fi sprijinit de contele Andrássy și de Kossuth, — și a supus aprecierii Maiestății Sale acest plan, cu adaosul, că dacă Maiestatea Sa îl acceptează, el imediat se retrage și dă locul său conțelui Tisza.

Maiestatea Sa, fără a-și mai lua timpul necesar de gândire, i-a comunicat imediat, că nu acceptază planul comunicat, fiindcă n'are nici un motiv să-și modifice hotărârile deja luate; prin urmare pretinde, ca guvernul actual să rămână la postul său și să-și facă datoria.

Dupăce prim-ministrul nostru a primit această nouă dovadă de absolută încredere pe care o are la Coroană, a venit acasă la Budapesta cu firma hotărâre de a se apuca acum cu energie de lucru. Inceputul se va face cu înfrângerea partidului nou guvernamental, pentru care încă nu s'a găsit numirea potrivită, apoi vor urma numirile de comiți-supremi noi în toate comitatele, organizarea partidului în toate cercurile electorale, și la urmă disolvarea dietei și ordonarea alegerilor noi.

Dispoziția în față e favorabilă noului guvern, astfel, că la alegeri poate să-și învingeaze chiar și o majoritate parlamentară. Partidele din coaliție și-au cam mâncat omenia în fața țării, ceea ce s'a văzut mai bine la Ig-lau, unde eri, Joi, s'a făcut alegere de deputat, și a fost ales cu mare însofletire domnul Hieronymi, ministrul nou de comunicațiune, cu aclamațiune, dupăce contracandidatul, — contele Batthyány, omul lui Justh, — simțindu-și rușinoasa cădere, și-a retras candidatura. La nouele alegeri cam așa se vor întâmpla lucrurile în cele mai multe cer-

curi electorale, dupăce lumea s'a săturat de a mai fi purtată de nas.

De ministru Hieronymi și-a ținut Duminecă vorbirea de program în fața alegătorilor din cercul electoral în care a fost ales, și ea a fost sărbătoare pentru guvernul din trecut. A fost un curat rechisitoriu, în care au fost înșirate toate păcatele cele mari al guvernului coaliționist.

Conducătorii masselor.

II.

Cari sunt mijloacele de influențare a conducătorilor asupra masselor? Următoarele: afirmarea, repetiția și inficierea. Dacă e vorba, ca o mulțime să fie câștigată la moment pentru o acțiune, de exemplu pentru demolarea unui castel, ori pentru apărarea unui loc întărit, ori a unei baricade, — lucru începând cu pierderea vieții, — influențarea se face prin o grabnică sugestiune, și mai ales prin exemplul dat. Dar se cere, ca mulțimea să fie preparată înainte prin anumite împrejurări, și se cere, ca acela, care vrea să răpească și să ducă cu sine mulțimea, să aibă un prestigiu oarecare.

Dacă însă vorba e numai de altoirea unor idei și teze de credință în sufletul mulțimei, de exemplu, învățăturile moderne sociale, conducătorii au cu totul alt mod de procedare. Ei se folosesc mai ales de cele trei soiuri de procedură numite mai sus, anume: afirmarea, repetiția și inficierea. Efectul se arată foarte încet, dar e cu atât mai trainic în urmările sale.

Curată, simplă și de toată raționarea și argumentarea scutită a afirmație e cel mai sigur mijloc pentru a altoi o idee în sufletul mulțimii. Cu cât afirmarea e mai categorică și cu cât e mai scutită de ori ce aparențe de argumentație și de demonstrație, cu atât mai autorita-

tivă e ea. Scrierile religioase și cărțile de legi ale tuturor vremilor s'au folosit totdeauna numai de simpla afirmare. Dela bărbății de stat, chemați să apere o afacere politică, până la industriași, cari își desfac produsele pe calea anonțării, toți cunosc valoarea mare a afirmării.

Dar afirmarea numai atunci are efect real, dacă în continuu vine repetată, și anume, dacă e cu puțință, cu aceleași cuvinte. Pare-mi-se că Napoleon a fost, care a afirmat, că nu există decât o singură figură serioasă retorică: *repetiția*! Prin aceasta, aceea ce se repetă, se leagă atât de tare de mintea omului, încât în cele din urmă o consideră de adevăr, dovedit din destul.

Influența repetiției asupra masselor o înțelegem numai dacă știm ce putere are ea asupra spiritelor luminate. Puterea aceasta vine de acolo, că aceea ce se repetă, se învârtă în cele din urmă în cele mai adânci regiuni ale necunoscutei, unde zac ascunse motivele acțiunilor noastre. După o anumită vreme nu mai știm cine e urzitoriul repetiției afirmări, și începem să credem, că afirmarea e adevărată. Da aci rezultatele minunate pe cari le dau anonțurile! Dacă cetim de o sută, de o mie de ori, că ciocolada cutare e cea mai bună, ne închipuim, că lucrul acesta l-am auzit dela mai mulți, și credem, că e așa. Dacă cetim de o mie de ori, că medicina cutare a vindecat înalte persoane de boala cutare, ne simțim îndemnați, dacă suferim de aceeași boală, să facem și noi încercarea. Dacă cetim în același ziar, că cutare e un om mizerabil, și cutare e om de omenie, începem să credem, că așa e, mai ales dacă nu cetim și o altă gazetă, în care lucrurile sunt prezentate în mod invers. Afirmarea și repetiția sunt arme destul de puternice, ca să poată lupta una în contra celeilalte.

Din repetiția suficientă a unei afirmări și din uniformitatea repetiției, cum se întâmplă lucrul la anumite întreprinderi financiare, destul de avute pentru a putea cumpăra întreaga concurență, se naște așa numitul curent spiritual, din care isvorește puternicul mecanism al — inficiei. La mulțimi ideile, sentimentele, tezele de credință, au aceeași putere teribilă de infecționare, ca microbii. E un fenomen exclusiv natural acesta, pe care putem să-l observăm și la animalele unite în mulțimi. Mișcarea unui cal va fi în curând imitată de toți caii din acelaș grajd. Frica de care sunt stăpânite două, trei oi, trece în curând asupra întregii turme. La oamenii uniți în mulțimi toate semnele afecțiunii se lătesc în mod contagios foarte repede, și de aci vine spontaneitatea tuturor paniceilor. Turburarea minții, nebunia, încă e contagioasă.

Inficierea nu pretinde, ca indivizii să fie deodată la un loc, ci ea influențează și la distanță, sub influența anumitelor întâmplări, prin cari spiritele sunt îndreptate spre aceeași direcție, atunci când masele au aceleași semne distinctive, și mai ales atunci, când spiritele sunt preparate spre aceasta, prin factorii amintiți de mine. Așa de exemplu izbucnirea revoluției în Paris, la anul 1848, s'a lăsat în scurtă vreme pe un mare teritoriu al Europei, și a sguđuit temelile multor monarhii.

Imitarea, căreia i s'a atribuit mare influență asupra fenomenelor sociale, nu e alta în realitate decât inficierea, — efectul inficiei. Eu scriesem încă înainte cu 20 de ani în chestia aceasta următoarele:

„... Intocmai ca și animalele, omul e dela natură înclinat spre imitare. Imitarea e chiar necesitate pentru el, ales atunci, când e ușoară. Necesitatea aceasta produce puterea pe care o numim *modă*. Fie vorba numai de păreri, idei, declarațiuni literare, ori de

FOIȘOARĂ.

Protocolul

consistorului diecesei gr. ort. rom. transilvane din anul 1804.

(Fine.)

Ce salariu au avut preoții nu se arată; decât iei-colea câte o taxă în naturalii ori folosire de pământuri bisericesti. Stolele au fost regulate însă prin ordinul guvernial din 23/IX. 1784, dar nu se arată cum. În schimb foarte mulți protopopi se plâng la consistor, că autoritățile civile aruncă dări grele în bani pe preoți (câte 4 zloti dare pe cap) cu toate că preoții în sensul ord. guvern. din 6 Iulie 1804 nr. 6436 sunt îndatorați a plăti numai câte 18 or. taxa protecționis, adică darea capului, și taxa la fondul sodoxial. Afară de aceasta se făceau și altfel de siluiri asupra preoților. Așa preotul Isaie Călbășă din Ferihaz se plânge, că contele Haller Iános l-a silit cu sabia în mână să cunune noaptea pe o păreche lui necunoscută.

Tot așa nu sunt scutiți de a da forșapuri și de a ține cântane nici cantorii și orășnicii, cu toate că prin articolul de lege 60 din 1791 sunt scutiți de a purta sarcini publice, de oarece fără de ei preoții

nu pot face nici o slujbă bisericească, și apoi tot ei poartă și scrisorile oficiale dela preoți la protopopi și porunciile consistorului și a guvernului dela protopopi la preoți. Astfel de plângere e ridicată chiar și în contra magistratului din Sibiu.

Despre școale și învățători se fac foarte puține amintiri, și fără nici o însemnătate.

În cele următoare dau registrul protopopiatelor și al protopopilor. Notez însă, că pe atunci protopopiile erau numite după parohiile în cari locuiau protopopii-parohi, căci pe atunci nu erau încă stabilite reședințele protopopești, după cum sunt stabilite azi. Deci

1. *Protopresbiteratul Abrudului.* Protopop Gavril Idian (Ighian), nameznic prot. Nicolae Popovici, apoi Nic. Adamovici.
2. *Prot. Alba-Iulia.* Prot. Nic. Răcz.
3. *Prot. Berchieșului.* Prot. Ioan Maroși.
4. *Prot. Bistriței.* Adm.-prot. Alex. Buzduo.
5. *Prot. Brașovului.* Admin.-protop. George Haines, apoi Radu Verzea, iar nameznic protop. Radu Popovici din Prejmer.
6. *Prot. Călată mare.* Prot. Ioan Popovici.
7. *Prot. Cărpeneșului.* Adm.-prot. Ioan Popovici, care arată că dela început s'a

fost așezat pe satul Kuzle, apoi la Prihorești, iar acum se află în Coșaj.

8. *Prot. Cetatea-de-baltă sau a Lodromăului.* Adm.-prot. Mihail Copăcean.

9. *Prot. Chiueștilor.* Adm.-prot. Ioan Popovici.

10. *Prot. Corbilor.* Prot. Ioan Popovici, totodată și asesor cons.

11. *Prot. Dobra.* Prot. Iosif Nemeș.

12. *Prot. Egrșegului.* Prot. Ioan Popovici, apoi după moartea lui adm.-prot. Vas. Pantea din Erdő Szt. György.

13. *Prot. Făgărașului.* Adm.-protop. Vasile Chiș.

14. *Prot. Haromsecului.* Prot. Nicol. Popovici, paroh în Heafalău, șezând în Lisnău.

15. *Prot. Hondolului.* Prot. Ioan Popovici, vicarul consistorial, viceprot. M. Crainic din Balșa, capelan Ioan Părăian.

16. *Prot. Hunedoara.* Prot. Nicolae Huțovici, preotit de 30 ani și prot. de 14 ani totodată și asesor cons.

17. *Prot. Idicelului.* Adm.-prot. Nic. Panovici, apoi protopop restituit I. Brancovici.

18. *Prot. Luncei.* Adm.-prot. Nicolae Popovici.

19. *Prot. Mercurei.* Prot. Teodor Ianoi, s'a mutat fără voia consistorului la

Săliște, căci la Mercurea nu i se mai da plată protopopească.

20. *Prot. Mediașului.* Prot. Stan Popovici, apoi adm.-prot. Ioan Popovici și în urmă Vas. Popovici.

21. *Prot. Miluanului.* Viceprotop. P. Popovici.

22. *Prot. Murăș Oșorheiului.* Protop. Mihail Radovici.

23. *Prot. Orăștiei.* Prot. Lazar Ștef.

24. *Prot. Săcădăii.* Adm.-prot. Stan Radovici mai înainte prot. Constantin.

25. *Prot. Sebeșului.* Adm.-prot. Zah. Moga, paroh fiul Vasile Moga, episcopul de mai târziu, care în anul acesta a fost trimis de consistor ca să întreprindă o investigație în contra preotului Ioan Muntean dela Alba-Iulia.

26. *Prot. Sibiuului.* Adm.-prot. Ilie Popovici, paroh în Maerii-Sibiuului, totodată și asesor cons.

27. *Prot. Sighișoarei.* Adm.-prot. Ștef. Bălaș, mai înainte Teodor Delbea, par. în Daneș.

28. *Prot. Turda.* Prot. Ignatie Carabeșiu.

29. *Prot. Trestiei.* Prot. Iosif Mariș.

30. *Prot. Ugrii.* Prot. Ștef. Popovici.

Referitor la comunele bisericești obșerv numai atâta, că o grupare a lor după

haine, puțini sunt aceia, cari se pot emancipa de sub domnia ei. Nu cu argumente, ci cu pilde vii se conduc masele. În fiecare epocă există un anumit număr de individualități, cari își impun modul lor de acțiune, iar masele le imită în mod inconștient. Dar individualitățile acestea nu pot să se depărteze prea mult dela ideile acceptate, pentru că prin aceasta s'ar îngreuna imitarea, și li s'ar nimici influența. Și tocmai din acest motiv oamenii prea distinși nu au influență asupra maselor. Depărtarea e prea mare. Din acest motiv nu au nici Europeanii, pe lângă toată cultura lor, nici o influență asupra celor din orient, de cari difer atât de mult. Eficacitatea trecutului și imitarea reciprocă face, ca oamenii din aceeași țară și din aceeași epocă să samene atât de mult unul cu altul, încât chiar și la aceia, cari ar trebui mult să se deosebească, adică, la filozofi, învățați, literați, ideile și stilul au o asemănare aproape familiară, prin ce se poate cunoaște numai decât timpul în care au trăit. Nu trebuie să vorbim prea mult cu cineva, ca să aflăm ce cetește, care îi este ocupația de toate zilele și care societatea în care se învârtăste...

Inficierea e atât de puternică, încât ea impune individului, nu numai o anumită părere, ci și un mod anumit de simțire. Inficierea e cauza, că în anumite epoce anumite opere nu sunt plăcute, precând ceva mai târziu, tocmai aceia cari le-au desprețuit sunt mai încântați de ele.

Nici odată părerile și principiile de credință nu au fost lățite printre mulțime pe calea rațiunii, ci totdeauna prin mecanismul inficierii. Muncitorii în crâșme își întăresc astăzi noțiunile, pe carea afirmă, repetării și a inficierii, și tot așa s'a dat naștere credinței maselor în toate vremile. E doară știut, că înființarea creștinismului pe calea aceasta s'a făcut, și că mai bine ca o sută de ani religiei creștine nu a aparținut decât poporul de rând.

Putem face însă constatarea, că în exemplele pe cari le-am înșirat, molipseala, după ce a pătruns păturile de jos, se estinde și asupra păturilor de sus ale societății. Vedem cum teoriile sociale iau în stăpânire și pe aceia, cari din capul locului erau destinați de jertfe. Mecanismul inficierii e deci atât de puternic, încât dispăre din fața lui chiar și interesul propriu. De aceea, ori ce părere devenită populară se ridică în cele din urmă cu mare putere până la cercurile cele mai înalte sociale, ori cât de evidentă ar fi

protopopiate n'am utoezat să o încerc, de oarece în lipsa de date precise nici n'aș putut o face corect; iar să compun un șematism alfabetic întreg și să doresc publicarea lor aci, aș fi trecut peste marginile ospitalității unui ziar; dar o compunere a unui astfel de șematism, dintr'un timp din care ne lipsesc mai de tot arhivele bisericesti, totuși cred că n'ar strica, dar nu un șematism sec, ci un șematism istoric; la aceasta se cere studiarea cu deamănuntul a protocolului întreg, la ce însă eu nu mă simt destul de chemat. (Mi-am făcut însă și un registru al comunelor bisericesti grupate atât după protopopiate, cât și deosebit, unde m'am îndoit la care protopopiat aparțin; tot așa am arătat la singuratiile parohii și numele preoților, cantorilor, crâșnicilor și învățătorilor, unde s'au indicat, și sperez să-l pot prelucra oare când).

Sunt multe date istorice în protocolul acesta, doar singurul protocol consistorial dinainte de 1848, cari merită toată atenția istoricilor de profesiune. Și eu am scris șirile acestea numai pentru a să atrag atențiunea asupra lui — de cumva mi le va citi cineva cu răbdare și bunăvoință.

Gherla, 15/28 Ianuarie 1910.

Gavril Hango
preot.

fost la început netrebnicia ei. Această înseamnă reacțiunea păturilor sociale de jos în contra celor de sus, care e cu atât mai curioasă, cu cât părerile mulțimilor isvorăsc de regulă din o idee mai înaltă, care însă în leagănul ei a rămas fără influență. Conducătorii însuflețiți de această idee mai înaltă o iau în stăpânire lor și o desfac, apoi o dau mai departe mulțimii. După ce a ajuns să fie prefăcută în adevăr popular, merge pe o cale oarecare iarăși la izvorul original și de aci se estinde asupra straturilor înalte sociale. Căci în cele din urmă totuși inteligența conduce lumea, dar o conduce dela distanță. Filozofii, dela cari au rămas ideile, s'au prefăcut de mult în cenușă, când abia au ajuns ideile lor să triumfeze pe calea mecanismului descris de mine!

Cronică științifică.

Ceva despre comete.

E de lipsă o scurtă introducere. Soarele e capul, e părintele, e centrul unei lumi cerești. Soarele în linia primă a produs planetele, cari sunt: Mercurius, Venus, Terra (pământul), Mars, Iupiter, Saturnus, Uranus și Neptunus. Aceste se întorc pe lângă soare și p. e. pământul se întoarce într'un an pământesc (365 de zile) și e departe de soare de 20 milioane de mile. Neptunus se întoarce în 164 de ani și 280 zile pe lângă soare, și acest timp face un an al lui Neptunus, care e de 604 de milioane de mile departe de soare. Lunile planetelor, cu aceste la olaltă, se întorc pe lângă soare. Soarele în linia a doua a produs cometele, și apoi alte multe corpuri cerești, și aceste asemenea se întorc pe lângă soare.

Aceste toate se țin de imperiul soarelui nostru, aceste toate se țin de sistemul solară a soarelui nostru. Dar sunt încă foarte mulți Sori în cerul întreg și e dovedit, că și acei sori au atari corpuri cerești ce se întorc pe lângă acei sori, că fiecare soare face o lume cerească separată, are o sistemă solară proprie a sa și astfel în cerul nemărginit și infinit sunt mai multe lumi cerești, sunt mai multe sisteme solare.

Aceste a trebuit a le spune, pentru prispere mai ușoară, pentru că sunt comete produse numai în sistemul nostru solară (între soare și Neptun) și aceste comete se întorc mai numai pe lângă soarele nostru, și pentru că sunt comete, cari s'au produs în alte lumi cerești prin influența altor sori, și acele comete călătoresc printre multe lumi cerești, adică prin mai multe sisteme solare. Abia ne putem închipui teritoriul nemărginit, prin care călătoresc unele comete.

Fiindcă în anul acesta de câteva zile s'a arătat o cometă — care până acum se zice a fi nouă și e numită: Cometa 1910. A. și fiindcă în anul acesta în Mai se reîntoarce cometa numită Halley, care s'a văzut mai adeseori, ba în zilele din urmă s'au publicat, că în 1910 se vor mai arăta încă trei comete:

1. Cometa Tempel nrul II. descoperită în anul 1873 și acum se va arăta în Februarie aproape de soare,
2. Cometa Arrest din 1852 se va arăta în Septembrie, asemenea aproape de soare,
3. Cometa Tempel nr. I. în Noembrie sosește aproape de soare, pentru aceasta vor fi de trebuință — pentru unii — unele scurte cunoștințe despre comete.

Cum e cometa?

Cometa are un cap, numit și simbură, care se vede ca și o stea, de regulă strălucitoare, apoi în jurul simburului are o negură luminoasă, în fine are o coamă lungă în diferite direcțiuni.

Dela această coamă se numește „Stea cometă”. Acesta e înțelesul cuvântului cometă.

Cam cât de mare e simburul unei comete?

Cometa din 1811 nrul I. are un cap sau simbură, sau stea de 112 mile; negura luminoasă în jurul simburului e de 225.000 de mile, iar coama (la popor de regulă numită coada) de 15 milioane de mile de lungă. Dela pământ până la soare

sunt 20 de milioane de mile. Acum ne cam putem închipui, coada de 15 milioane de mile.

Din ce stă cometa?

În largul, în nemărginitul teren al cerului, adică al multor lumi cerești se produce materia de lumi (Weltstoff) numită și pulbere de lumi (Weltstaub), din care materie se produc neîncetat — de mii și mii de ani, felurite corpuri cerești, adică neîncetat generațiune nouă. Cometa e astfel de corp cereșc, a cărui materie de lumi nu e îndesată, nu s'a format o masă tare, ci materia se află încă în stare rarită, fiecare particică cam departe una de alta, p. e. cum sunt norii de pulbere.

Această materie de lumi rarită se schimbă, se strămută prin influența corpurilor cerești, anume a planetelor și mai ales prin influența soarelui, când materia călătoare se apropie de planete ori de soare.

Cum sunt făcute căile cometelor?

Căile cometelor sunt sau închise p. e. ca un cerc, de regulă cerc lungureț, sau deschise adică ca linii, cari apar acou drepte, acou cărne. Cometele cu căile închise sunt acele, cari la un timp — de regulă — hotărât se reîntorc, încât oamenii de pe pământ le revăd, le recunosc. Cometele cu căile deschise pleacă din alte lumi îndepărtate de soarele nostru, și ajungând în imperiul, în sistemul solară a soarelui nostru, se întorc pe lângă soarele nostru (prin atracțiune) apoi se reîntorc acolo de unde au plecat, în alte lumi cerești. Dar sunt comete și de acele, pe cari soarele nostru nu le-a mai lăsat să scape de sub stăpânirea sa, le-a subjugat ca să rămână în sistemul solară, și să facă încunjurări sau între soare și Neptun, sau și dincolo de Neptun, pentru că s'a primit, că stăpânirea soarelui e și dincolo de Neptun, unde verosimil mai sunt planete de ale soarelui nostru.

Astfel sistemul solară a soarelui nostru e foarte mare, și totuși soarele nostru are putere, că toate cometele din sistemul solară, să le învârtă pe lângă sine, ba comete și din alte lumi cerești să le silească a rămâne în lumea sa cerească și a se învârti pe lângă el.

Cât e timpul de încunjurare al unei comete?

Cometele cari sunt cu cale închisă, de regulă au calea ca un cerc lungureț. Sunt împărțite în 3 grupe. Cale de 1-a grupă încunjură pe lângă soare în 3 și jum. și 7 și jum. ani; cele de a II-a grupă încunjură în 60—70 ani. Aceste de regulă se țin de sistemul nostru solară.

A III-a grupă de comete au calea lor așa de mare, încât trec sute de ani, ba și mii de ani până gată cu încunjurarea lor, adică: că de unde pleacă, iar să reîntoarcă.

Aceste comete sunt produse în sistemul altor sori, în imperiul altor lumi cerești, și aceste după părerea oamenilor, au calea lor pe o linie dreaptă, apoi împărțită și de linia cărnă, dar și aceste comete fac în calea lor un cerc tare lungureț, căci și aceste au centrul pe lângă care se întorc și se reîntorc acolo de unde au plecat.

Nu mai unor comete, cari s'au arătat în secolii 17 și 18 li s'a măsurat calea și timpul încunjurării. Spre exemplu. Comete cu curs mai scurt: Cometa din 1840 nrul 14, cu curs de 344 de ani, cometa din 1845 nrul III. cu curs de 250 de ani. Comete cu curs mai mare: Cometa din 1763 are curs de 1137 de ani, cometa din 1769 are curs de 2000 de ani; cometa din 1811 nr. I., are curs de 3065 de ani, cometa din 1812 nr. III. are curs de 5650 de ani, iar cometa din 1840 nrul II. are curs de 13.864 de ani. Până acum aceasta e cunoscută cu calea cea mai lungă. Acum dacă știm, că cometele călătoresc cu diferite viteze, zicând așa ele zboară mai iute ca fulgerul, și dacă știm că sunt comete cari într'o secundă zboară 3 1/2 de milioane de mile, ne stă mizea în loc, iuteala abia o putem cuprinde.

Cât sunt de mari cometele?

Se judecă după mărimea capului sau a simburului sau a stelei ei. S'a zis mai sus, că cometa din 1811 nr. 1 are simburul de 112 de mile; negura luminoasă de 225.000 de mile, iar coama (coada) de 15 milioane de mile. E o cometă din cele mai mici; pentru că cometa din 1843 are simburul de 1000 de mile; cometa din 1858 are simburul de 2970 de mile în diametru.

Cât de mare e negura luminoasă, care îmbracă, încunjură simburul cometei?

Negura luminoasă e cu mult mai mare decât simburul, p. e. cometa din 1811 nrul I. are negura luminoasă de 225.000 de mile în diametru. Și se află comete cu negură luminoasă și mai mare.

Cât e de lungă coada cometei?

Cometa din 1811 nr. I. a avut coada de 15 milioane de mile; dar sunt comete

cu coada așa de mare, încât aceasta se întinde peste mai multe graduri cerești, și coada se poate măsura numai după gradurile cerului.

Cât e de lată coama cometei?

Cometa din 1858 a avut o coamă lată de 2 milioane mile.

După însemnările chinezilor și ale altor popoare vechi, în lumea veche se vor fi văzut vre o 500 de comete. În secolul al 19-lea s'au văzut și anume în 1846 9 comete, în 1858 8 comete, în 1857 7 comete, în 1873 6 comete și cari atâtea pe alți ani. După scrutări se poate zice, că până acum cu ochi liberi s'au văzut vre o 500 de comete, iar cu ocheanul 300 de comete. Calea e măsurată la 350 de comete.

Cât e de mare îndepărtarea cometei de soare?

Cometele se apropie mai mult de soare (pentru atracțiune) decât de pământ, în calea lor în jurul soarelui. Cometa din 1680 s'a apropiat de soare până la 300.000 de mile, iară cometa din 1843 nr. I. s'a apropiat până la 19.000 de mile și coada ei a fost de 45 de milioane de mile de lungă. Dar au fost multe comete, cari s'au apropiat și mai tare de pământ decât cele aci anumite în apropierea de soare.

E cu puțință oare ca cometa să se ciocnească cu pământul și acesta să sufere ceva, sau să se sfărâme, precum cred superstițioșii?

Nu e cu puțință! Pentru că cometa constă numai din trupurile mici ce se numesc „pulbere de lumi”, și aceste trupurile stau depărțite unele de altele, și numai simburul stă din particolele mai îndesate.

Pentru aceasta s'a primit, că întâlnirea cometei cu pământul — dacă s'ar și putea întâmpla vre-odată — cometa trece fără ca pe pământ să se simtă o sgușuire sau cutremurare, sau lovitură, și fără ca oamenii să poată băga de seamă atare influență a cometei asupra pământului.

Experiența asupra atare apropiere de pământ a unei comete e cu cometa din 1819 nrul II. Aceasta a ajuns a fi între soare și pământ și anume în 26 Iunie, și atunci s'a crezut, că pământul a trecut prin coada cometei. Dar pe pământ nu s'a observat nimic.

După socota astronomilor tot numai la 140 de milioane de ani, un simbur de cometă s'ar putea întâlni cu pământul, și tot numai la 24.000 de ani un simbur de cometă s'ar putea apropia de pământ, dar și atunci apropierea ar fi îndepărtată de 300.000 de mile. Astfel, de o apropiere ca să se atingă cometa de pământ, nu poate fi nici vorba, și pentru aceasta e numai superstiția (credința deșartă) a popoarelor, că o cometă ar putea sfărâma pământul.

Creatorul a știut să facă căile tuturor corpurilor cerești așa de înțelepțește, că ele în cursul lor să nu se împedecă unul de altul, cu atât mai puțin ca să sfărâme unul pe altul.

Să credem în înțelepciunea Creatorului și să admirăm toate creațiunile lui, pentru că atunci întru adevăr cu spiritul ne ridicăm la Dumnezeu!

Dr. At. Marienescu.

Declarație.

După discuția pornită în publicitate între dl medic Simion Stoica, Iosif Gomboș și Ioan Simu, preoți în Abrud, pe temeiul unei chestii principiare, în mersul său a deviat dela calea permisă și a degenerat în ceartă personală, societatea românească din Abrud, atinsă și ea neplăcut de acest incident, s'a văzut îndemnată să intervină spre a pune stavilă acestor porniri păgubitoare și spre a împedeca, ca pasiunile aprinse de neînțelegeri de ordine nefinsemnate, să presinte marelui public românesc în colorii falze, pe unii dintre membrii săi aleși, toți bărbați de reputațiune ireproșabilă și în toată privința neeseptionabili.

Spre acest scop a ales din sinul său un juriu în persoanele subscrizorilor, cărui i-ai impus judecarea și finalizarea acestei cauze.

Domnii sus numiți din partea lor cu toată loialitatea au cedat acestei dorințe a societății românești, și s'au supus necondiționat procedurii impuse de datoria față de disciplina din sinul societății.

În urma acestui mandat, subscrișii cercetând motivele, cari au dat naștere polemiei ziaristice, urmată între numiți domni și ascultând personal justificările lor, am primit convingerea, că combateră obiectivă a conferenței dlui Stoica din partea dlui Gomboș și Simu, ca preoți, ar fi justificată; de altă parte însă ne-am convins și despre aceea, că dl Stoica desvoltându-și conferința pe bază curat ști-

*) Fac excerpte din Katechismus der Astronomie de Dr. Adolph Drechsler, directorul observatorului de stele din Dresda. Tipărit în Lipsca la 1886 edițiunea a șaptea, pag. 248 etc.

entifică, după teorii luate din diferitele opuri de autori cunoscuți, nici pe departe n'a intenționat, că prin aceea să atingă sau chiar să vatăme dogme ori convingeri religioase, și că a fost numai interpretare greșită asupra pasajului ultim al conferinței sale, căci el prin aceasta a înțeles efectele daunătoare ale hegemoniei unei rase omenești asupra celei alalte și a referit-o la stările actuale.

Constatănd deci, ca fapt neîndoios buna credință a ambelor părți în ceea ce privește punctul de plecare al neînțelegerilor, cari au dat naștere animosităților regretabile în sirul polemicei, atât dl Stoica, cât și dl Gomboș și Simu în fața subscrișilor au recunoscut, că au înțeles greșit intențiunile conferențiarului respective a reflexiunilor urmate, regretă cele întâmplate, prin mandatarii lor și-au dat împrumutat satisfacție deplină, conform regulilor din societatea bună și la îndemnul simțului de dreptate retrag ofenzele, ce și le-au adus în focul luptei de condeiu.

Noi subscrișii, din partea noastră, în urma acestora declarăm afacerea aplanată în modul cel mai corect și suntem mulțumitori pentru preveniența, cu care au întâmpinat ambele părți năzuințele noastre de a ținea închegate șirurile societății noastre.

Ne bucurăm, cu atât mai mult de aceasta, căci domnii Stoica, Gomboș și Simu sunt membri de valoare ai societății noastre, pe cari cuvintele eronate, ce și-au aruncat în toată discuția asupra lor, nici decât nu-i dehonestează în fața noastră, și pe cât de mult ne bucurăm, că dñii Stoica și Gomboș și pe mai departe vor rămănea în legătura societății noastre, cu atât mai mult regretăm, că dl Simu silit de împrejurări, mai curând ori mai târziu, ne va părăsi.

Pe lângă adevăratele regrete, dragostea și stima noastră nestrămutată ce o avem pentru dñii Stoica și Gomboș îl vor însoți și pe dñul Simu ori unde îl va arunca mâna sorții

Dr. Vasile Fodor m. p., avocat. Zaharie Pușcariu m. p., jude regesc. Dr. Laurențiu Pop m. p., avocat. Petru Popovici m. p., protopop gr. or. Dr. George David m. p., avocat.

NOUTĂȚI.

Din cauza sfințelor sărbători de Sămbătă și Marți (Sfinții Trei Ierarhi și Intimp. Domnului) numărul proximal al ziarului nostru apare *Mercuri* la orele obicinuite.

Noul ban al Croației. Baronul *Rauch* și-a dat dimisia din demnitatea de ban al Croației și în locul său a fost numit ban pentru Croația și Slavonia *Dr. Nicolae Tomasci*, care Marți la orele 12 a pus jurământul de fidelitate în mâinile Maiestății Sale, în prezența prim-ministrului *Héderváry* și a ministrului de honvezi *Hazai*.

Seratele Asociației. Duminecă în 13 Februarie n. va avea loc în sala festivă a Muzeului Asociației o serată muzicală cu un program ales și variat. Inceputul la orele 5 p. m. Această serată va încheia seria seraterelor artistice și literare aranjate de biroul Asociației în cursul acestei ierni.

Fondul cultural din Arad. Suntem informați, că la fondul cultural din Arad Preasfințitul Episcop *Ioan I. Papp* a dat 5000 coroane, iar nu 1000 coroane, cum d'n greșală am spus într'un număr mai recent al ziarului nostru, după „*Tribuna*” din Arad.

Distincție. Sa acordat medalia *Bene-Merenti* clasei I. dlui *Ioan Bogdan*, profesor universitar.

Doamna Agnes Măcelar n. Cristea, soție de avocat în Mercurea, s'a înscris membră pe viață a „*Reuniunii femeilor române din Sibiu*”.

În amintirea lui Mera. Măne Sămbătă, în ziua celor trei ierarhi, va oficia P. S. S. Episcopul Aradului *Ioan I. Papp* un parastas în amintirea mult regretatului *Dr. I. T. Mera*. Precum se știe răposatul *Mera* și-a lăsat averea de 60 de mii cor. numărând și 90 de acții dela „*Victoria*” diiecei aradane, cu scopul de a se conferi stipendii pentru tineri universitari.

† **Dr. Ioan Turcu.** Cu multă părere de rău înregistrăm știrea că avocatul din Făgăraș, *Ioan Turcu*, protonotar în penziune și membru actual al comisiei administrative a comitatului Făgăraș, fost membru al sinodului arhidiecezan și al congresului național bisericesc, membru ordinar al „*Asociațiunii transilvane*”, președinte al comitetului parohial gr. or. din Făgăraș, etc. etc. după un morb greu, în scurt timp și-a dat sufletul în mâinile Atotputernicului Creator *Mercuri* în 9 Februarie st. n. la orele 12 din zi, în al 59-lea an al rodnicei sale vieți. Rămășițele pământești ale defunctului s'au vorzidica din casele proprii (strada Becleanului) *Vineri* în 11 Februarie n. a. c. la orele 2 p. m. și s'au vorazea spre vecinică odihnă după rital greco-oriental în cimitirul român din loc. Fie-i țărâna ușoară și memoria binecuvântată!

Aniversare. Implinindu-se în 24 Ianuar v. 51 de ani dela săvârșirea marelui act istoric al unirii celor două principate române, s'a oficiat la mitropolie de către J. P. S. S. mitropolitul-primat *Atanasie* un serviciu religios, la care au luat parte prințul *Carol* și numeroase persoane oficiale. Aniversarea s'a serbat la toate școlile primare și secundare, unde s'au ținut cuvântări despre unirea principatelor și influența acestui act înălțător asupra dezvoltării țării surori. Recitări și cântări au terminat serbările școlare. Liga culturală asemenea a dat o frumoasă serbare în sala Ateneului, cu discurs, muzică de orchestră, și cântece executate de Corul Seminarului central.

O nouă biserică română în America. Sub conducerea preotului *Simion Mihăilă* din *Indiana Harbor* s'a organizat o nouă parohie ortodoxă română în America, anume la *Geri*. Poporul a decis zidirea unei biserici, care acuzi e gata. Prețul face 3000 dolari, din care s'a plătit partea cea mai mare. Mai au o datorie de 1300 cor., care se va acoperi din colecte. Preotul *Mihăilă* a dezvoltat o activitate laudabilă și deosebit de cinstită întru neteda dezvoltare a lucrurilor atât în *Geri*, cât și în parohia sa, unde parohia și-a achitat zilele trecute ultima rată a datoriilor, ce le-a aflat la trecerea sa în America. Dorim harnicului preot succes și pe viitor.

Nou teatru în Viena. În zilele trecute s'a alcătuit în Viena un comitet, cu scop de a clădi un nou teatru pentru opere, și anume cu prilejul când Maiestatea Sa Monarhul va implini vârsta de 80 de ani: Noul teatru se va ridica în *Brigittenau*, și va fi al treilea teatru vienez destinat pentru opere. Va cuprinde 2200 de persoane și va costa cam două milioane de coroane. Peatra fundamentală se va așeza în anul acesta, în ziua de 18 August.

Dela Macedo-Români. Adunarea generală a comunității române din *Corița* în Macedonia, a hotărât ca societatea „*Deșteptarea*” înființată în 1886 de către preotul *Balamace*, să se schimbe în bancă pentru popor. Aceasta va fi cea dintâi bancă românească populară în Macedonia.

Pentru apărarea pădurilor. Companiile câilor ferate din statul *New-York* au luat hotărârea să nu mai întrebuințeze cărbuni la locomotive, ci petrol la toate trenurile care trec prin ținuturi păduroase, și anume începând din April până la 1 Noemvrie în fiecare an. Măsura aceasta s'a luat în urma focurilor din anii trecuți, când au fost nimicite mai multe păduri americane.

Ploaie de pietri. În comuna *Mugello*, lângă *Florența*, s'a văzut un interesant fenomen. *Vineri* trecută, pe o vreme ploioasă, de odată au început să cadă din înălțime bucoști de petri dese, care în câteva secunde au acoperit cu un strat gros strădele, câmpia și viile, făcând enormă pagubă în sămănături și în pometuri. Când ploaia de pietri a încetat și norii s'au împrăștiat, s'a ivit pe cer o cometă foarte strălucitoare. Locuitorii înspăimântați au alergat la biserică, să ceară ajutorul *Madonei*. Cercetarea a constat, că pietriile căzute sunt meteori.

Rămășițe romane. Pe insula *Solland*, în Danemarca, s'au găsit morminte de pe la anul 300 înainte de *Cristos*. Cercetările le-a făcut arheologul *Sophus Müller*, director al muzeului din *Copenhaga*. În trei morminte cercetate a găsit schelete de femei și fibule de argint, purtate după moda romană, iar în păr s'au aflat așe de argint cu gălălii de aur. Pe degetul inelar dela dreapta un schelet avea o verigă de aur. Lângă moartă s'au mai găsit și o lădiță cu lucruri de bronz: ac, oușit ș. a.

Un record. Un *Müller* oarecare, numindu-se câte odată *Hagen*, om elegant, la nevoie chiar și „*baron*”, în timp de câți-va ani s'a căsătorit tocmă de 30 de ori, alegându și firește totdeauna numai femei cu zestre. Născut în California, s'a căsătorit mai în urmă cu o dăoară *Bellman*, pe care după ce i-a tocat paralele într'o săptămână, a părăsit-o și a fugit. Acuzat de înșălătorie, „*baronul Müller*” a fost prins și adus în *Hoboken*. În gara orașului aștepta o ceată de femei; când „*baronul*” s'a dat jos din vagon, toate femeile au început a striga în fal și chip și a-i adresa epitete nu tocmă măgulitoare: erau nevestele lui din acel oraș, cu totul 14, care voiau să-l sugrume. A intervenit poliția și le-a oprit. Până acum 19 din nevestele sale l-au părăt.

Conferență în Dej. Directorul artistic al Societății pentru fond de teatru român, dl *Aurel Bănuț*, a ținut *Miercuri* seara în 9 Februarie în sala hotelului „*Hungaria*” din Dej o conferență despre *Teatrul modern*. Conferența a fost bine cercetată de toți cei ce poartă interes pentru progresul nostru cultural.

Una-alta. Cetim într'o foaie „auto-risată” următoarele: „*Suspendare* de comiți supremi. *Budapesta*, 7 Febr. n. La propunerea ministrului de interne, următorii comiți supremi au fost suspendați: comitele suprem al comitatului *Arad*, contele *Iuliu Károlyi*, comit. *Ciănăd*, *Toma Năvay*, și comit. *Cluj*, *Dr. Nicolae Bánffy*. Adeocă chiar „suspendați”?.. Cu greu se va fi întâmplat minunea aceasta!

Procesul Haverda. Noua pertrac-tare a acestui proces s'a început în săptămâna aceasta în fața curții cu jurați din *Seghedin*. *Iánossy* pretinde, că el singur este făptuitorul crimei, fără a fi avut înțelegere cu *Maria Haverda*.

La fondul expoziției anuale al „Reuniunii meseriașilor sibiieni”, au mai dăruit: *Alexandra Simon*, locotenent, *Mărioara Mânzat* v. *Radu*, *Ștefan Duca*, cul. tip., *Coman Mânzat*, măcelar, *Mihail Sinu*, oroit, *Ilie Șteflea*, blănar, *Simion Florea*, măsar (Săcel), *Nicolae Tărnăvean*, practican-t de librărie, câte 20 bani, *Ioan Cărlan*, pensionar (Orșova), 40 bani, *Petrică Drăgoiu*, școlar și *Miorica Tordășian*, câte 10 bani.

Teatru pe mare. Ideea d'a se construi un teatru în toată forma pe bordul unui vapor, se va realiza în curând. Vaporul „*Mauretania*”, care va pleca din *New-York* în Anglie, își va avea reprezentările într'o sală proprie. În fiecare seară, cât ține călătoria pe mare, va fi teatru. Considerând că artiștii fac dese călătorii între Europa și America, este cu putință ca pe viitor și alte vapoare să imiteze exemplul *Mauretaniei* și să l facă și mai perfect.

Aviatică. Ziarele de dincolo de munți scriu, că atât la curtea regală și princiară, cât și la ministerul de război se urmăresc cu multă atențiune lucrările la aeroplanul inginerului *Aurel Vlaicu*. Aparatul va fi montat gata și dat destinației sale cel mai târziu în timp de două luni. Lumea competentă n'are decât cuvinte de laudă și de încurajare pentru cel dintâi tip de aeroplan românesc, și-i prezise o reușită sigură. Aeroclubul român a instituit un premiu în vederea sborurilor ce va organiza în Mai: se crede că premiul îl va câștiga aparatul dlui *Vlaicu*.

Cărți și reviste.

Discursul dlui Nic. Bălănescu, rostit în discuțiunea generală a adresei de răspuns la mesajul tronului, în ședința adunării deputaților dela 26 Noemvrie. *București*, impr. statului, 1909. O broșură de 32 pp.

Revista democrației române, director: *Gh. Diamandi*. Primul număr din 25 Ianuarie 1910 are următorul snmar: Ros-tul nostru de *Gh. Diamandi*. Civilizatorii satelor de *D. A. Teodoru*. Transformarea agriculturii în Danemarca de *C. Branu*. Proiecte de legi etc. Abonamentul: pe an 12 lei. Adresa: *București*, Calea Victoriei 56.

Spitalul, revistă medicală, apare de două ori pe lună, nr. 1 din Ianuarie 1910 cuprinde articole de *Dr. Poenaru-Căple-scu*, *Dr. Apostoleanu*, *Dr. V. Bănuț*, *Dr. O. Somnea* ș. a. — Revista „*Spitalul*” are un trecut de treizeci de ani. Abonamentul pe an 15 lei pentru străinătate. Adresa: *București*, Palatul băilor eforiei.

Candela, red. de *Dr. Em. Voitschi* și *A. A. Manastyrski*, a apărut Nr. 1 pe 1 Ian. 1910 și cuprinde: Epistola lui *Iuda* de *Dr. V. Ghzorghiu*. Virtutea creștină de *C. Morariu*. Discurs inaugural de *Dr. Oct. Isopescu*. Text rusesc. Comunicări. Întrebări și cazuri pastorale. Cronică.

Viață socială.

Teatru în Brateiu. Tinerimea rom. din *Brateiu* aranjează în 30 Ian. 1910 v. (Trei sfinți) o producțiune teatrală împreunată cu joc, în scopul augmentării bibliotecii parohiale din loc.

Petrecere în Roșia. Tinerimea română din *Roșia* invită la producțiunea teatrală ce o va aranja *Duminecă* în 13 Februarie st. n. a. c. în școala rom. gr. ort. din loc. Inceputul la 7 ore seara. Venitul curat e destinat pentru zidirea unei sale.

Producțiune școlară în Poiana. Corpul inv. dela școala română din *Poiana-Sibului* invită la producțiunea școlară, care se va ținea *Duminecă*, în 31 Ian. st. v. 1910 în sala cea mare a școlaei din loc. Inceputul la orele 7 seara.

Producțiune în Tilișca. Corpul învățătoresc dela școala gr. or. română din *Tilișca* invită la producțiunea muzicală-teatrală împreunată cu joc ce o va aranja *Mart*, 2/15 Febr. c. (cu ocaziunea hrămului școlar) în edificiul școlaei din loc. Inceputul la orele 7 seara.

Teatru în Mediaș. „*Asociațiunea* pentru literatura română și cultura poporului român”, despărțământul *Mediaș*, invită la producțiunea teatrală-declamatorie, urmată de dans, ce se va aranja la mese întinse *Duminecă*, în 20 Febr. st. n. 1910 în sala dela hotelul „*Strugurul*”. Inceputul precis la orele 7 și jum. seara.

Teatru în Săliște. Sămbătă, 30 Ianuarie (12 Februarie) 1910 la Sf. trei erarhi se predă în sala festivă a școlaei din *Săliște* piesa teatrală „*Timuri trăite*”, piesă populară în 3 acte cu cântece din viața *Mărginenilor*, de *I. C.* Inceputul la 7 ore seara. După producțiune joc.

Petrecere în Mărișel. Comitetul parohial din *Mărișel* invită la producțiunea școlară împreunată cu cântări și declamațiuni, ce se va ținea *Duminecă*, în 13 Februarie n. 1910 în sala școlaei din loc sub conducerea dăoarei învățătoare *Silvia Pop*. Inceputul precis la 7 ore seara. Venitul curat este destinat „*Fondului Andrei Șaguna*” pentru ajutorarea școlarilor lipsiți. Suprasolviri se primesc cu mulțumită și se vor cuita pe cale ziaristică.

Petrecere în Vlădeni. Tinerimea română din *Vlădeni* invită la reprezentați-a corală teatrală ce o va aranja *Mart*, în 2 Februarie st. v. în ziua de „*Intimpinarea Domnului*”. Inceputul precis la 8 ore seara.

Bal costumat în Arad. Asociațiunea națională aradană aranjează bal costumat (port național) la 3 Martie 1910 st. n., în sala hotelului „*Crucea albă*” din *Arad*. Venitul este destinat pentru „*Reuniunea* femeilor române din *Arad* și provincie” spre scopul zidirei internatului de fete din *Arad*.

Teatru german.

Astăzi, *Vineri*: *Simone*, Sămbătă: *Liebeswalzer*, *Duminecă* d. a.: *Der Wir-war*, sara: *Liebeswalzer*, *Luni*: *Der fidele Bauer*.

Dacă copiii slăbesc

dați-le atunci *Emulsiunea lui Scott* și cu bucurie veți vedea o imediată întoarcere spre bine, cu dezvoltare puternică și nouă viață pe mai departe.

Deja la destui

copii iubiți, pentru cari părinții numai slabe nădejdi mai aveau, a adus scăpare *Emulsiunea lui Scott*.

Emulsiunea lui Scott

e *Emulsiune* model, model cu privire la curățenia părților ei conștătătoare, ușoara mistuire și puterea de hrană.

7 (330) 4-5

Prețul unei sticle originale c. 2-50.

Se găsește în toate farmaciile.

Veritabil numai cu această marcă — Pescarul — ca semnul garanției a experienței lui SCOTT.

„P O P O R U L”,

Institut de credit și cassă de schimb, soc. pe acții în Săliște.

Convocare.

Domnii acționari ai institutului de credit și cassă de schimb „Poporul”, prin aceasta se invită, conform § ului 16 din statute la a

II-a adunare generală ordinară,

care se va ține în Săliște la 6 Martie st. n. 1910, la 2 oare p. m., în sala școlii române din loc.

O b i e c t e l e :

1. Constituirea.
2. Raportul direcțiunii și al comitetului de supraveghiere despre mersul afacerilor în decursul anului 1909 și stabilirea bilanțului.
3. Aprobarea bilanțului și distribuirea profitului curat.
4. Deciderea pentru înființarea unei filiale.
5. Angajarea funcționarilor.

Săliște, în 8 Februarie 1910.

Direcțiunea.

(51) 1—1

Active.		Contul Bilanț cu 31 Decembrie 1909.		Pasive.	
	K f		K f		K f
Nămărar	16,609.86	Capital soc., 1600 act. à K 100	160,000.—		
Monete	2,767.07	Fond de rezervă	3,148.28		
Cambii escontate	320,865.50	Fond de penziuni	100.—		
Imprumuturi hipotecare	46,671.—	Fond de binefacere	100.—	3,348.28	
Imprumuturi pe oblig. cu cav.	18,395.50	Depozite spre fructificare	367,292.89		
Imprumuturi de cont-curent	30,986.21	Creditori	1,740.36		
Depuneri proprii	114,007.80	Dividendă neridicată	642.26		
Mobilier	467.40	Interese transitoare anticipate	6,273.60		
amortizare	47.40	Profit net	11,425.05		
				550,722.44	
				550,722.44	

Cheltuieli.		Contul Profit și Pierdere.		Venituri.	
	K f		K f		K f
Interese la depozite spre fructif.	12,203.31	Interese:			
Spese:		dela cambii escontate	17,645.94		
Salare	1,966.66	dela impr. hipotecare	2,094.57		
Chirie	240.—	dela impr. pe oblig. cu cavenți	1,256.77		
Spese de birou, tipăr., lum., încălzit etc.	854.97	dela impr. de cont-curent	885.20		
Porto	114.80	dela depun. proprii	6,768.19	28,650.67	
Contribuțiune:		Diferență de curs la monete	860.63		
directă și aruncuri	1,358.45				
10% după int. de dep.	1,220.33			29,511.30	
Amortizări:					
din spese de fondare	80.33				
din mobilar	47.40				
Profit net	11,425.05				
				29,511.30	

Săliște, 31 Decembrie 1909.

Nicolae Soră m. p.,
cassier.Eliseiu Gabor m. p.,
contabil.

Direcțiunea:

D. Banciu m. p.,
președinte.Stan Șteflea m. p.,
vice-președinte.

Iordachie Roșca m. p.

D. I. Comșie m. p.

Nic. Loșniță m. p.

Nic. Lupăș m. p.

Dr. N. Petra m. p.

D. St. Herția m. p.

D. I. Ghibu m. p.

C. Aldea m. p.

Comitetul de supraveghiere:

Subsemnatul com. a revăzut conturile prezente și le a aflat în deplină ordine și esacte.

Săliște, în 8 Februarie 1910.

V. Aldea m. p., preș.

Ioan D. Bârsan m. p.

Ilie Popa m. p.

Ioan Pavel m. p.

Pavel P. Roșca m. p.

Unde se pot procura

REVERENZI

croite cu chic și lucrate bine? Numai la

IOAN PETRĂȘCU

măiestru croitor, Sibiu, Str. Cisnădiei Nr. 30,

pentru că el le croiește foarte bine și pe lângă că le lucră din material bun le face și cu un preț de tot moderat și la caz de urgență le poate face în timpul cel mai scurt posibil.

Să mergem dar la el, să sprijinim industria românească, căci numai astfel putem deveni tari și mari!

[13] 52—52

„Banca poporală”,
cassă de economii societate pe acții
în Arpașul inferior.

CONVOCARE.

Domnii acționari ai casei de economii „Banca poporală”, societate pe acții în Arpașul inferior vă invită la

I-a adunare generală ordinară,

care se va ține în Arpașul infer., la 3 Martie 1910 st. n. la 9 ore a. m. în localitatea institutului cu următorul

Program:

1. Deschiderea adunării și designarea unui notar și 2 verificatori.
2. Statorirea numărului acționarilor și a acțiilor câte reprezintă.
3. Presentarea bilanțului încheiat cu finea anului încheiat 1909 și a raportului direcțiunii și comitetului de supraveghiere.
4. Absolutoriul direcțiunii și a comitetului de supraveghiere.
5. Propunerea direcțiunii și a comitetului de supraveghiere asupra împărțirii venitului curat.
6. Alegerea unui membru în direcțiune pe doi ani.
7. Alegerea comitetului de supraveghiere pe un nou period de 3 ani.
8. Modificarea § lui 47 din statute conform rezoluțiunii tribunalului din Brașov Nr. 1620/1908.
9. Statorirea lefei contabilului și casarului conform propunerii direcțiunii pe anul de bilanț și pe viitor.
10. Fixarea marcelor de prezență eventual a lefei pentru membrii direcțiunii și comitetului de supraveghiere.

(44) 1—1

Contul Bilanț cu 31 Decembrie 1909.

Activa—Vagyon.		Mérleg számla 1909 december hó 31-ével.		Pasiva—Teher.	
	K f		K f		K f
Cassa în num. — Pénztári készlet	573.26	Capital — Alapítóke	20,000.—		
Cambii escontate — Leszámitolt váltók	119,731.—	Fond de rezervă — Tartalék alap	80.—		
Acții — Részvények	200.—	Depuneri — Betétek	47,818.55		
Diversi deb. — Különféle adósok	23.—	Cambii reescontate — Visszeszámitolt váltók	45,298.—		
Mobilier — Felszerelés	706.86	Interese transitoare — Atmeneti kamatok	2,851.22		
Amortizare din mobil. — Törlesztés felszerelésből	156.86	Profit curat — Tiszta nyereség	5,029.49		
				121,077.26	
				121,077.26	

Contul Pierdere și Profit.

Spese—Kiadás.		Veszteség és nyereség számla.		Venite—Bevétel.	
	K f		K f		K f
Interese la dep. — Betéti kamatok	2,985.30	Interese de escont — Leszámitolási kamatok	9,227.35		
Interese de reescont — Visszeszámitolási kamatok	3,591.30	Proviziuni și inter. de întârziere — Jutalékok és késedelmi kamatok	4,440.83		
Chirie — Házbér	100.—	Spese de fondare — Alapítási költségek	164.44		
Contribuțiuni și competențe — Adó és illetékek	838.64				
Salare — Fizetések	450.—				
Spese — Költségek	681.03				
Amortizare din mobilar — Törlesztés felszerelésből	156.86				
Profit curat — Tiszta nyereség	5,029.49				
				13,832.62	
				13,832.62	

Arpașul inferior — Alsóárpás, 31 Decembrie 1909.

Membrii direcțiunii: — Az igazgatóság tagjai:

George Boeriu m. p.,
președinte.

Trandafir Dragomir m. p.

Basiliu Vasu m. p.,
membru în dir. și cassariu.

Gerasim Dobrin m. p.

Vasile T. Boeriu m. p.

Aurelu Vasu m. p.

Subsemnatul comitet de supraveghiere examinând conturile prezente, le-am aflat în deplină consonanță cu registrele. — Alături de felugyelő bizottság jelen számlákat megvizsgálta és a könyvekkel teljes összhangzásba találta.

Gheorghe Cedrea mp. Nicolae L. Vasu mp. George Pop Vasu mp. Dumitru Z. Dobrin mp.

Propunerea direcțiunii referitor la împărțirea profitului curat de K 5.029.49.

1. Dividendă acționarilor 2%	400.—
2. Fondului de rezervă 8%	370.36
3. Tantiemă direcțiunii, comitetului de supraveghiere și funcționarilor	85.18
4. Interese după capitalele solvite înainte	124.58
5. Salar contabilului 400 cor. cassarului 200 cor.	600.—
6. Salare direcțiunii și comitetului de supraveghiere	400.—
7. Supradotațiune fondului de rezervă	3,000.—
8. La dispozițiunea direcțiunii	49.37
Suma	5,029.49

Direcțiunea.

Requisite de scris se pot procura de la **Librăria archidieceșană**

Nr. 6/1910.

(41) 2-3

Concurs.

Intreprinzătorii doritori de a executa lucrările necesare la edificarea școlii gr. cat. din Biia magiară (M. Bénye) comitatul Târnava mică (Kis-küküllő megye) p. u. Szép-mező, prin aceasta se reacează, se-și înainteză ofertele în scris, însoțit de cautiunea de 600 cor., adică șasesute coroane, la oficiul parohial de acolo, cel mult până la 28 Februarie st. n. 1910 la orele 11 a. m.

Ofertele înrate mai târziu, nu se vor lua în considerare.

Operatele despre acestea lucrări și anume: formularul de contract, condițiile de edificare, preliminarul de spese și planul, aprobate de Preaveneratul Consistoriu Metropolită la 7 Decembrie 1909 sub Nrul 8265, se pot studia zilnic la oficiul parohial gr. cat. din Biia magiară, între orele 8-12 a. m. și 2-4 p. m.

Biia magiară, la 2 Febr. st. n. 1910.

Ioan Horșa
par. rom.

Timoteu Dulău
curator, primar.

Nr. 6/1910.

(30) 2-3

Concurs.

Pentru ocuparea posturilor din comunele mai jos înseminate se scrie concurs cu termen de 30 zile dela prima publicare în „Telegraful Român” și anume pentru:

1. Postul de paroh din parohia de cl. II. Blăjeni-Plaiu;

2. Postul de paroh din parohia de cl. III. Potingani și pentru

3. Postul de capelan temporal din parohia de cl. II. Cebea, pe lângă veteranul paroh Ioan Jurca.

Emolumentele împreunate cu posturile de paroh de sub 1 și 2 sunt cele cuprinse în coala B. pentru întregirea dotațiunei dela stat, iar pentru postul de capelan sunt jumătate din toate venitele ștolare cuprinse în coala B. având actualul paroh, cât timp va fi în viață, să beneficieze de întreaga dotațiunea dela stat.

Petenții au a-și așterne rugărilor instruite conform normelor în vigoare subsemnatului oficiu protopresbiterial și cu prealabila încredințare a acestuia să se prezinte în vre-o Duminică ori sărbătoare la biserică pentru a cânta și cuvânta respective celebra.

Brad, la 4 Ianuarie 1910.

Oficiul protopresbiterial gr.-or. al Zaranului în conțelegere cu organele parohiale.

Vasiliu Dămian
protopresbiter.

Licitațiune minuendă!

Gomuna bis. gr. or. din Aszonyfalva (Frâna) protopresbiteratul Mediaș, dă în întreprindere adaptarea școlii cu prețul de strigare 4800 Cor.

Licitațiunea minuendă să va ține în 14/27 Februarie a. c. la orele 1 p. m. în școala noastră de aici.

Cei ce vor să reflecteze au să depună 10% din prețul de strigare vadiu în bani sau hârtii de valoare.

Planul și preliminarul aprobate de Prea Venerabilul Consistoriu și de comisiunea administrativă comitat, să pot vedea în cancelaria oficiului parohial.

Asszonyfalva (Frâna) în 19 Ianuarie (1 Februarie) 1910.

Pentru comitetul parohial:

Teofil Holerga Nicolae Muntean
paroh gr. or. epitrop.

[35] 2-3

Nr. 631/1909 prot.

(32) 3-3

Concurs.

Pentru ocuparea postului de paroh în parohia de clasa I Roșia, protopresbiteratul Sibiiului, amăsurat dispoziției consistoriale din 9 Ianuarie a. c. Nr. 14,048 Bis. ex. 1909, prin aceasta se publică concurs cu termen de 30 zile dela prima publicare în „Telegraful Român”.

Emolumentele împreunate cu acest post sunt cele fasonate în coala B. pentru întregirea dela stat.

Doritorii de a ocupa acest post au a-și așterne cererile concursuale instruite conform normelor din vigoare, subsemnatului oficiu protopopes în termenul deschiș, având a să prezenta, cu prealabila încredințare a subscrisului, în biserică în vre-o Duminică sau sărbătoare spre a cânta, cuvânta și respective celebra.

Sibiiu, 16 Ianuarie 1910.

Oficiul protopresbiterial gr. or. al Sibiiului în conțelegere cu comitetul parohial.

Dr. Ioan Stroia
protopresbiter

Dr. Nicolau Ittu
medic

Sibiiu, Str. Cîsnădiei Nr. 45 etaj.

Ordinează: 9— $\frac{1}{2}$ 11 și 3— $\frac{1}{2}$ 5.

(40) 2-3

Prăjituri pentru ceai

precum și

Cakes și Piscote

Pesmet de Karlsbad, Pojon și pentru copii

se află în mare asortiment la

I. Ioan Keil

Sibiiu, Piața mare 11.

(21) 8-10

Trimiterile prin postă se execută franco.

Iosif Neskudla, Olmütz

fabrică de stofe bisericești, paramente recușite de metal și prapore.

Recomandă: **Feloane, ornate pentru Diaconi, Patrafire, Prapore, Steaguri pentru societăți, Baldachine** etc. confecționate exact după ritul gr.-ortodox, apoi **Potire, Cruci, Cădelnițe, Candile, Discuri, Stea, Copie, Lingurițe** și a predat pentru orice comande

reprezentanța sa

Librăriei arhidiecezane, Sibiiu,

de unde obiectele sus numite se pot procura cu prețuri de fabrică afară din cale moderate; tot la Librăria arhidiecezană

(103) 48-52 se execută și încasările numitei firme.

Prima fabrică ces. și reg. privilegiată de
Casse de fer și oțel
și
lăcătușerie de artă și construcție.

E. Purece

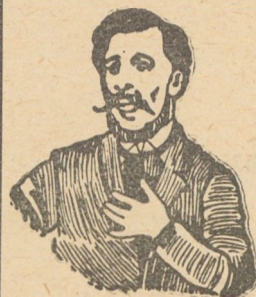
Sibiiu — Nagyszeben
Strada Faurului Nr. 19.

(22) 4-10

O vai!

La tusa, răgușală și mucărie ajută repede și sigur

Trăiască!

O să mă înec de această tusa rea!

„Pastilele de piept ale lui Egger”

au gust bun, și nu influențează asupra apetitului.

Un carton 1 coroană și 2 coroane.

Carton de probă 50 bani.

Deposit general și de expedare:

Farmacia „Reichspalatin”
Budapesta, VI., Váci-körút 17.

Pastilele de piept ale lui EGGER m'au scăpat repede

Se găsește în Sibiiu la: Guido Fabritius, Carol Morscher, Carol Müller, E. Rummler, Carol Prissel, Aug. (345) 20-26 gust Teutsch; în Sebeș la: Vilhelm Lederhilger, Ludwig Binder, farmacia.

Premiat cu medalia cea mare la expoziția milenară din Budapesta în 1896.

Turnătorie de clopote și fabrică de scaune de fier pentru clopote

ANTONIU NOVOTNY

în Timișoara-Fabric

se recomandă spre pregătirea clopotelor noue, cum la turnarea de nou a clopotelor stricate, spre facerea de clopote întregi, armonioase pe lângă garanția de mai mulți ani, provăzute cu ajustări de fier bătut, construite spre a le întoarce cu ușurință în orice parte, îndată ce clopotele sunt bătute de o latură, fiind astfel mântuite de crepare. Cu deosebire sunt recomandate

(302) 24-52

Clopotele găurite

o invențiune proprie și premiată în mai multe rânduri. Aceste clopote, cari sunt provăzute în partea superioară — ca violina — cu găuri ca figura S, au ton mai intensiv, mai adânc, mai limpede, mai plăcut și cu vibrație mai voluminoasă decât clopotele turnate după sistemul vechiu, astfel că un clopot patentat de 327 kg., este egal în ton cu unul de 461 kg turnat după sistemul vechiu. — Mai departe se recomandă pentru facerea de scaune de fier bătut, de sine stătătoare, pentru preadajustarea clopotelor vechi cu ajustare de fier bătut, ca și spre turnarea de toace de metal. Prețuraturile ilustrate gratis.

Fabrica drezdană de motoare societate pe acții.

Cea mai veche și mai mare fabrică de motoare a Germaniei.

Liferează în cercuri specialiste bine cunoscutele

MOTOARE ȘI LOCOMOBILE

cu

Benzin, ulei crud, gaz, petrol, precum și

Motoare cu tragere de gaz.

Noutate surprinzătoare!

Generator cu tragere de gaz universal.

Cheltueli de mânăre:

pe oră și putere de cai numai circa 1 filer.

Depositar general:

IGNACZ GELLÉRT & COMP.

Budapest, Teréz körút 41. Telefon 12-91.

Garanție foarte bună. Condiții de plată favorabile.

(329) 16-20